

מדינת ישראל
הכנסת

ד.ט.

סדר יום ל מ"ג 141/ג
מישיבת ועדת הכספים, "נתקיימה ביום ג'
ב' באלול תשי"ד (31.8.54) בשעה 8.15

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- א. כהן
- ש. בז'רנו
- א. סטופ
- י. בר-יהודה
- י. בדר
- מ. קלמר
- ח. למדן
- ק. לוז
- ז. דיין
- ז. שפר

מוזמנים:

- מר ז. סוזאייב - סגן סר המסחר והתעשייה
- מר ליינקראם - מטעם משרד המסחר והתעשייה
- מר ארנון - מטעם משרד האוצר
- מר סורוקר - מטעם משרד האוצר
- מר ספיבק - מטעם משרד האוצר

מר ט. בזק - מזכיר הוועדה.

סדר-היום:

גמר הדיון בתקציב הפיתוח (תשובות
מר סוזאייב ומר ליינקראם לשאלות חברי
הוועדה).
הצבעות.

=====

ר.ט.

היו"ר י. גורדי:

אני פותח את הישיבה.

נסיים עתה את השאלות הטופנות לסגן שר
המסחר והתעשייה, ולבחר סגן נוסף את החיובות.

הסתדרות הפועלים החקלאיים וחברת-העובדים
שלחו סכתב לסגן שר המסחר והתעשייה, ואנו קבלנו העתק ממנו. לא אקרא
את כל הסכתב, אבל בו הם מדברים על 400 מפעלים, המתחלקים לפי חטיבות
שונות והמעסיקות למעלה מ-6,000 עובדים. הם מציינים כי הם עובדים גם
ליצוא. הם מציעים שבכדי לתת הלוואות לצרכים ההכרחיים של יתר המפעלים
יעמיד המשרד לרשות שתי הקרנות הפועלות בשדה התעשייה במסקים, סכום של
מיליון ל"י. הם גם מטבידים את הצרכים של המפעלים האלה. נוסף על כך קבלתי
רשימה של מפעלי תעשייה בהתיישבות הסבסטים הלוואות על סמך תעשייה
נוספת. ב-42 מפעלים, המתחלקים לחטיבות שונות, עובדים כ-1,700 פועלים
ויש להם תכנית לתעסוקה נוספת ל-630 פועלים. הסכום המבוקש הוא מיליון
ודבוע ל"י. אכנס עדיין לא בדקתי אם אחד אינו חופף את טשנהו - יתכן שכן.
אח"כ קבלתי רשימה של מפעלי תעשייה בהתיישבות יפנו או יפנו למשרד המסחר
והתעשייה בבקשות להלוואות מתקציב הפיתוח - 54 מפעלים.

חושבני שחברי ועדת הכספים יקבלו מוסג,
כ צד יתחלקו ההלוואות האלה בין העיר והכפר. במידה שיש חוסר בכתב -
טוב היה שנקבלו; במקרה שלא - נשמע הסברים בעל-פה.

י. בר-יהודה:

הסכומים המוקצבים כאן לכל סעיף וסעיף
אינם הערכה או אומדן, אלא מספרים
מדוייקים, מפילו לא עגולים. האם אלה הם הסכומים שאושרו עד עכשיו?
מה שמניחים שיבקשו? מה היסוד לחלוקה הזאת?

אני רוצה לדעת כיצד מונחם שבענין זה החרוטת
בכפר לא תקופה, ותישטר?

מדוע לבנק לסלאכה הוקצב סכום כה קטן, של
100 אלף ל"י? מה ההון של הבנק לסלאכה, מהו המחזור שלו, וכמה בקשו?
מה פירושו של הסעיף - הון חוזר לתעסיות
אחרות? לפי איזה פרינציפ קובעים לסי לתת, איך לתת וכמה לתת?

מר ליינקראם:

אני אגע בשלוש שאלות קונקרטיות, כדי
להעמיד את חברי הוועדה על אסימות המצב:
לא כפי שהעמיד אותה חבר-הכנסת בדר, אין הבעיה ביצור, כי אם בהספקת
כלור נוזל. עובדה היא, כי טרם שנבנו הסכתשים היו לנו 4 מפעלים שסיפקו
היפר-כלורידט - שהתצרוכת שלו בארץ היא 140 טון לחדש. מ-4 מפעלים אלה
ישנו מפעל אחד מאושר, שהשקעות הון זר. הבעיה היתה בהספקת כלור נוזל,
שהיינו מביאים מחו"ל. כשתכננו את תכנית הייצור של סכתשים, היתה נקודת
הכובד בכלור נוזל, דחוט או אלקטרוליטי. לפני דברים אלה ישנו אחוז ידוע
של פסולת, שבו משתמשים גם ליצור היפר-כלורידט. בסופו של דבר החלטנו, שכל
הפסולת הנופלת מיצור של כלור נוזל בסכתשים, באופן טבעי, מיוצר בה גם
היפר-כלורידט. כך שאין שום בעיה בשטח זה. זה טכסה בערך 15% של
התצרוכת הארצית. לא היתה כל סבה לטגור את המפעלים האחרים. הבעיה היתה
אחרת: סכתשים קבעו להם עמדה, שהם לא יספקו את הכלור הנוזל לאחרים
המייצרים היפר-כלורידט, אלא שהכלור הטוול שהם מייצרים הם יעבדו בעצמם
את ההיפר כלורידט. לדעתנו לא היתה זו דרך נכונה. אנו הורדנו את הפיקוח
על הכלור הנוזל דוקא בסמיפה לתת משחק חפשי של התחרות בכל הייצור. היתה
בידינו ברירה של צווים אישיים - להכריח את סכתשים לתת את החומר הגלטי
לבתי-חרושת אחרים, או לתת פסוט רשיון לכלור נוזל כדי להראות שאין
אפשרות של סובופולייזציה. מולם טרם שעסינו אחד משני הדברים, טצאנו לנכון
לנהל אתם טו"ם, להטביר את עמדתנו ולוטר מעם כל כוונתנו הכנה להגן על
תוצרת-הארץ, איננו יכולים לתת לאחד אפשרות לפתח תעשיית לואי ולסני לא.
עלי לציין כאן כי במקרה של מפעל חדש אנו לוקחים בחסבון את הפרט
המחירים הענקי. כלור נוזל מחו"ל עולה 250 דולר, כלומר 500 ל"י בערך,
ואנו הסכטנו לתת לסכתשים 825 ל"י. אנו עושים זאת כי לוקחים אנו בחסבון
את קי"י היצור בשנה הראשונה. נקודת המכס שלנו נתקבלה על-ידי כל העוץ

הטענות ייבנים. אשר לדבריו של חבר-הכנסת בור, כי מספר המסחר והתעשייה צריך לקבוע מחיר טיניסום - הרי איננו טענות ייבנים בכך. אנו טענות ייבנים שארבעת המפעלים האלה ילחמו ביניהם. לדאגתנו זה עדיין לא קיים, כי התצרוכת של הישוב תכוסה בקוטי על-ידי ארבעתם.

היפר-כלוריס זה גם 80% טיים ו-20% כלור נוזל. למה לא תכנונו את ייצור הכלוריס ישר בטכטיים? - לדעתנו הרבה יותר נוח ורציונאלי לעשות זאת בנגב, בטקום, ואח"כ לא לעשות את ההבדלה של 80% טיים ו-20% כלור שהנגב לחיפה ולתל-אביב.

היות ואנו מדברים על תקציב הפיתוח, והמסלה משתפת בהקטת בתי-חרושת ומפעלים - ברור שאנו יודעים את תכניות הייצור של בתי-החרושת, אנו מקבלים את התכניות ולפי זה אנו מתיחסים לבתי-החרושת השונים.

אורלוגין - צדק מי שאמר שזהו אחד מבתי-החרושת היפעט ביותר בארץ. אולם הסטח היפה והמבנה היפה אינו ביח"ר לטעונים, כי אם ביח"ר טכני-טכני שאריך להבדיל בין שתי פעולותיו: פעולה אחת - ייצור שעונים מעוררים. בתחילה היו רק מרכיבים פה חלקים שהובאו מחו"ל, אולם לאט לאט התקדמו ועכשיו מייצרים כאן את החלקים השונים. הם קבלו מאתנו את כל התמיכה הדרושה, שהתבטאה גם בחלק השני של מסחרם, שאין לו כל קשר עם ייצור. החלק השני הוא החלק של שעוני-יד. גם פה התחילו מהרכבה. אבל המגמה, כשטאטרים מפעל הרכבה היא רק אחת ויחידה: במסך הזמן לבוא לידי ייצור מקומי. המשחק הזה של הרכבה אינו משחק מסקי ואין לו טעם. אין אפשרות בתעשיות מאד סורכבות ומאד קשות לדרוש מהאנשים שיתחילו סיד בסנה הראשונה בייצור. אבל יש גם גבול. אבל אם המפעל נהנה מהעסקים שלו ואינו מנסה להתקדם ולהגיע לייצור עצמי, חייבים אנו להפסיק את המשחק. מתוך 180 חלקים שמהם מורכב השעון, מייצר בית החרושת אורלוגין רק את הביתן. חלקי החילוף שאנו מביאים מחו"ל הם בסווי של 8 דולאר וסווי של הביתן הוא 10 טנט. בהסכמתם של אנשי "אורלוגין" החלטנו לשנות את השווי של הערך המוסף שלמנו להם. הם קבלו 85% פמ"ז ובעד 15% שלמנו להם 1.800 ל"י. לאחר השנוי שלמנו להם 75% פמ"ז ובעד 25% הנוספים שלמנו להם לירה לכל דולאר. הם הסכימו לזה, אולם יחד עם זאת עוגבלה גם התקופה. אמרנו להם שהם חייבים להוכיח לנו כי הם מתקדמים בעבודה ומגיעים לידי ייצור. שני הצדדים הסכימו שענין זה ייבדק על ידי לשכת היעוץ הכלכלי ועד שנקבל את הדוח מלשכה זו יעמוד בעינו ההסכם החדש. לאחר שהסכם זה פעם כחודש ימים והדוח של גאס טרם נתקבל, באו נציגי בית החרושת בדרישה מיוחדת להקצבה של 12 אלף דולאר ליבוא חלקים מוסיימים - דבר שהיה בניגוד להסכם עם האוצר. בתשובה לכך אמרו אנשי האוצר: אתם שניתם את ההסכם וגם אנחנו איננו כבולים על ידו יוהר; לא נחכה לדוח של גאס ונוציא מיד מסקנות! סכסוך זה נגמר בישיבה במשרדי, בה ביטלו נציגי "אורלוגין" את דרישתם והאוצר - את מסקנותיו. בעלי בתי החרושת איימו - ועל כך נכתב גם בעיתונים - כי יוציאו את המכונות מהארץ, אולם אנו לא ניתן להם לעשות זאת. איננו מוכן לתת להם את רשיון היצוא וסום דבר אינו מוצא מן הארץ בלי רשיון כזה.

ועתה מלים מספר על בית החרושת לכסיות וצמר בנתניה. קיים אצלנו פרינציפ כי אנו נותנים רשיון יבוא לשם יצוא לא לפי הכמות, כי אם בסווי של הכסף. כלומר, אם מישהו מקבל רשיון יבוא בסך 20,000 דולאר, עליו לתת לנו התחייבות שהוא ינצל את הסכום הזה. זה נעשה כדי לעודד את היצוא, כך שהם יוכלו לפתח על ידי הערך המוסף שבטאר להם, את התעשיות. כסף זה ניתן או בהקצבת מטבע מאדנו, או בהלוואה.

ש. נו' ראנו: האם סידור זה קיים גם כאשר ההקצבה היא מתוך כספי השלומים?
אם זה יבוא לשם יצוא - קיים אותו סדור.
מר לינקרמאס:

ר.ט.

עלי לציין כאן כי מה שנקרא בשעתו "יבוא ללא הסלום" או העברת הון, איננו בלהבים ביותר מסתי צורות יבוא אלה כיום כפי שהיינו בסעתו ואיננו מעוררים את צורות היבוא האלה. אנו מעדיפים במקרה של יבוא חיוני, לתת הקצבה מיוחדת. אם ביח"ר הזה בנתניה היו לנו שני קטיים גדולים: א) הוא טען כי אינו יכול לייצר את המוצרים אלא אך ורק מצמד יפני. ב) הוא לא רצה מאתנו הקצבות, אפילו לא הקצבות יבוא לסם יצוא, כי אם דוקא העברת הון. הסברתי לו מדבר זה אינו רצוי לנו. ועוד - הוא אמר: הכל ליצור, ואנו לא יכולנו למצוא במסך זמן מה את הסידור הפורמלי להתחייבות כמותית. בסופו של דבר הוא קבל את כל הכמות שבקט, ואני אהיה מאושר אם הכל ילך ליצוא. אם לא - נצטרך להודות כי היתה זו שגיאה חמורה מצדנו בהרשותנו את הדבר.

ד. בדרג:
האם נכון הדבר ש"אורלוגין" מוציא סעוניים תחת השם "אורלוגין" וחברות אחרות

תחת שמות טוריצריים?

מב. ליינקראטס:
לא, "אורלוגין" נותן את שמו רק על הביתן וחברות אחרות מוציאות את הסעוניים ללא שם.

מב. סוזאייב:
בתחילת דברי ברצוני לציין, כי במיוחד בתעשייה שהיא כל כך מסובכת ומורכבת לא תמיד קל לענות בפססות על שאלה - כן או לא, ואיך לך מומה סידוע את הכל ויכול לתת תשובות על כל השאלות. אנו מסתדלים לדעת, לסלמות אידיאלית עדיין לא הגענו, עדיין אנו רחוקים מאד, אבל מסתדלים לפי מיטב ידיעותינו, יכולתנו, לעשות הכל כדי לעודד את התעשייה ולפתחה.

אני מסתייג בהחלט מהערתו של חבר-הכנסת בדרג על יחסי לתעשייה ההסתדרותית. אם יהיה לי מה להגיד ביחס ליחסי, דעתי ורגשותי בקשר לתעשייה ההסתדרותית - אעשה זאת בעצמי.

כיצד בנוי התקציב הזה ולפי איזה עקרונות אנו נותנים את ההלוואות? חברי הוועדה דורשים חומר מפורט יותר - ובצדק. אולם ברצוני להסביר מדוע איננו יכולים כרגע לתת את החומר לגבי הסנה הטוטפת. כיצד אנו מחליטים ומחלקים את הסכומים מתקציב הפיתוח לתעשייה? הבקשות על-פי-רוב עוברות באחוזים ניכרים על מה שאנו מקבלים בסופו של דבר, לפי החלטת הממשלה. עד הרגע האחרון איננו יודעים גם מה יהיה הסכום הסופי. לא סוד הוא בפני חברי ועדת הכספים, כי יש וכוח רב על הסכום שיוקצב למורה זו או אחרת ולגודל תקציב הפיתוח עצמו. איננו יכולים לחלק את הסכומים שלא במצאים אצלנו בין מפעלי התעשייה או לחלק את הסכומים כפי שהם נדרשים ואח"כ לקצץ באופן מכני לפי הסכום שיאושר על-ידי האוצר. אנו מקבלים את הבקשות, מבררים ובודקים ומתחילים לחלק את הסכומים כשיש איסור סופי, מה עומד לרשותנו איננו בנק להלוואה וחסכון או מסוד הסעד, שאנו צריכים לתת מסהו לכל נצרך. אנו רוצים ליצור מסהו מתקציב הפיתוח והשאלה היא - מה יתווסף למטק? אולם אני טוכן להעביר לחברי ועדת הכספים פרטים על החלוקה מהסנה הקודמת, כדי שחברי הוועדה יוכלו לקבל את התמונה, כיצד נהגנו בעבוד חדשים בערך, לאחר שנגסוד את הבידורים והחלוקה - נעביר לוועדה גם פרטים על הסנה הטוטפת.

בתקציב זה יש לנו סכום של 12,440,000 ליתת גם שאלה, כמה זה בדולרים וכמה בל"י. ישנו סכום של 6 מיליון לטזה ציוד מהסילומים. למעשה הסכום הוא יותר גדול, כי יש הסכם בממשלה, שאם אפשר יהיה להשיג הסנה מהסילומים סכומים יותר גדולים בציוד, לא יהיה שום עיכוב בהזמנת הציוד למפעלים הרוצים בו - גם אם הסכום הסופי יעלה בהרבה על הסכום שנקבע בתקציב, וזה יעבור על חשבון תקציב הפיתוח של הסנים הבאות. אבל פה נקבע המינימום של 6 מיליון לציוד. למעשה בחלק של הדולרים יש עוד סכום של 700-800 אלף דולר בציוד,

שאנו נקבל מהגורנט האמריקני. אבל עבור זה יצטרכו המפעלים לשלם בל"י במסך שנה אחת בסומן, אם נראה את המפעלים כחיוניים ביותר ונרצה להקל עליהם, הדי טהלירות הכלולות בתקציב בצטרך לתת להם הלוואה כדי לממן את הדבר. אם כך, נשאר סכום של 6,440,000 ל"י שהמטלה תקציב לנו בלירות ישראליות. זה מתחלק ל - 4,440,000 ל"י למפעלים חדשים ולהשלמת מפעלים ישנים, 800 אלף ל"י להון חוזר לתעסיות, ומה אלף ל"י לבנק למלאכה. לגבי הסכום של 3,940,000 ל"י, כפי שכבר הסברתי, הדרישות עוברות בהדבה על הסכום הזה ואת החלוקה המדייקת נוכל לטסור רק בגמר העבודה.

ברצוני לציין כי לגבי מפעלים חדשים אין כל הבדל אם הם בכפר או בעיר, אם זו מלאכה או תעשייה. כל מפעל מגיש בקשה ואנו ניגשים לבדיקת הדברים מתוך כמה עקרונות. קודם כל ברצוננו לעודד מפעל העובד לטעם יצוא; לעודד מפעל החוסך לנו יבוא מפעל שיש לו חשיבות בטחונית, או אולי מפעל הנמצא באזור גיאוגרפי טיורר וכד'. הסכום אינו מתחלק לפי סטודים, אני הודעתי לאנשי המלאכה, כי אם אפילו יגישו לנו בקשות בודדות של המפעלים הקטנים ביותר, ואני ארוכח שהם חשובים וחיוניים ויגישו תועלת למסק - הם יקבלו את הסכומים שנקבע. ואני טוב החזר: אין זו פעולת מעד, אין זו הלוואה סתם.

אשר לתנאי הלוואות - ציוד תעשייתי ניתן ל-8 - 3 שנים. קיימת ועדה ליד האוצר לתעשייה, בראשותו של ברט ובהשתתפות נציגי משרד המסחר והתעשייה, משרד האוצר ומשרד השילומים ועוד שני נציגים של האוצר לתעשייה. והם קובעים - לפי חשיבות הענפים, לפי גודל האובייקט, לפי המצב הקיים של המפעל. ההחלטה היא יותר מנקודת ראות טסקית-בנקאית. לא שמענו על כל חלוקי דעות או תלונות בקשר עם הפליות או הכבדות טיוררות בטסח זה. עפ"י זמני האשראי מתקרבים ל-8 שנים.

הון חוזר ליצוא - אנו נוהגים לא לחלק בעצמנו את הסכומים האלה. יש בינינו לבין הבנקים הסכום, שעל כל לירה כזאת מוסיפים הבנקים עוד לירה שלהם, והם יוצרים קרנות מיוחדות ומבצעים עיסקות יצוא לפי ראות עיניהם של הבנקים, וכל בנק המעוניין לפעול במסגרת זו - פועל. אם אנו קובעים למפעל מסויים סכום של 50 אלף ל"י, איננו מודיעים זאת למפעל. אנו כותבים לו שקבלנו את בקשתו ומוכנים להקציב לו סכום מסויים. אנו מודיעים לו כי עליו לכתוב לנו במסך זמן מסויים דרך איזה בנק הוא רוצה לקבל את הסכום. אנו מודיעים לו כי אם לא נקבל תשובה במסך 14 יום, נעביר את הלוואה באמצעות האוצר לתעשייה. אם המפעל מודיע כי הוא בוחר בבנק מסויים, אנו מעבירים את הטיפול לבנק כפי שהאדם מבקש בלי כל ערעור על כך. אם לא - אנו מעבירים את הלוואה באופן אוטומטי לאוצר לתעשייה. איננו מודיעים למגיש הבקשה על גודל הסכום בגלל האחריות שהבנק מקבל על עצמו בקשר לכך. הבנק יתחיל אז בבדיקה של טאזנים וחשבונות, והדבר יסתבך. בדרך כלל הבנקים מקבלים על עצמם את האחריות, אבל במקרים מסויים הם אינם מוכנים לקבל על עצמם את הסיכון. ואז בידינו הברירה: להגיד לבנק: תנו את הכסף, ואנו אחראים. יש מקרים כאלה, אולם הם מעטים מאד. אם זכרוני אינו מטעה אותי היה דבר כזה נקטר למפעל ההסרטה בהרצליה.

אשר לחובות, אני חייב לציין, כי במסך הטנים שחלפו הצטבר חוב ניכר, וכשאני באתי למשרד טטט נבהלתי. מפעלים קבלו איטורים שנתיים קודם לכן ואת הכסף עדיין לא קבלו. אולם ברגע זה יכול להיות שנשאר רק השלום אחד אחרון. לפני שנה החלטנו לחלק את התשלומים לחדשים ולסיים את התשלומים במסך שנה. התשלום החדשי היה מיליון ל"י. מכיוון שהאוצר עמד תחת לחץ גדול של חיטול חובות של כמה וכמה שנים - קבלנו על חשבון התקציב הסוסף רק סכומים של "אמרג'נס". בטביל מלאכה כמעט שלא קבלנו דבר על חשבון תקציב זה. אני מקוה שעכשיו, לאחר סייגמר התשלום האחרון על חשבון החובות, נתחיל לקבל את הסכומים האלה. המצב הוא בעצם כזה, שכל מבקשי הלוואות, כשקבלו את האיטור, הסתדרו בדרך זו או אחרת, וקבלו הלוואות ממקורות שונים.

ה. למדו:

האם התחשבתם באלה שלא קבלו ציוד טהמילווה?

האם יש לכם איזה טהן ערבויות להפעלת הציוד
סקבלו? אני שואלת זאת על יסוד ידיעה שיטנו ציוד אשר אינו מופעל
עד היום.

מר טוזאייב:

כשהתחלנו לטפל בציוד, אני ביזמתי פניתי
למרגון בעלי-המלאכה, בעל-פה ובכתב,
ואמרתי להם שיגישו דרישות על ציוד, מפני שהם במיוחד לא קבלו ציוד
מאימפורט-אקפורט בנק. יש לפעמים חלוקי-דעות עם מפעל, אם באמת
טגיע לו ציוד או לא טגיע; אם זה ציוד חיוני או לא. ואני אף פעם
אינני רוצה להיות הפוסק האחרון. אבל הדברים נבדקים על-ידנו ובמקרים
רבים טאר אנו טעבירים את הבדיקות למטרד העבודה, לטחלקה לפריון-עבודה.
איננו טגבילים את טתן הציוד, אם מיטהו קבל או לא קבל, אלא אם
למיטהו יש צורך בטכונות או לא. אולם אני קובע בצעד, שיטנו טרחק עצום
בין סכוטי הבקטות, בין האיטורים שלנו לבין ההזטנות הטטטיות. לפני
חדט ימים, סך-הכל של האקרדיטיבים טנפתחו לרכיטת הציוד בין בין
2,5 - 2 טיליון דולר. קודם כל היתה בעייה חמורה של הצטדה, טרבים לא
רצו להזטין את הציוד בלי ידיעה טראט, כטה הם יצטרכו לשלם בלירות.
המזמין ציוד צריך להתחייב בבנק טהם טקבלים טראט את הטסקנות. אם לא -
נותנים להם ברירה להחזיר את הכסף טהם קבלו בטטך טנתיים טיום קבלת
האיטור. פירוש הדבר שלטעטה יהיה להם פחות טטפתיים.

ש. בו'רנו:

אבל לא פחות מ-18 חחט טאז טפורטטה החלטת
הטטטלה.

מר טוזאייב:

דבר טני, יש עוד מחסור רב בלירות, וקטה
לאנטיים גם לטלם את התטלום הראטון בטזזמנים.
וחוטבני טהיה עוד גורם שליטי, פטיכולוגי, טהוא גורם מוטעה ומטעה.
אצל כולם היה רוטט טייט לנו אפטרויות להביא כל כך הרבה ציוד טאין
טה לטהר ואפילו בעוד זמן רב לא יאחרו. אולם ברור טאין לנו סכוטיים
בלתי מוגבלים, ואנו הזהרנו את בעלי-התעטייה ויעצנו להם בכל זאת
להזדרז ולעטות טאטצים להזמין את הציוד.

ההלאות שאנו נותנים לטפעלים חיוניים
אינן רק לציוד, אלא להקטט טבנים, להוצאות הובלה ולהוצאות אחרות.
אם הלואה ניתנה לצרכי ציוד - הרי אין צורך לבדוק מכיוון טאין מקבלים
כסף, אלא ציוד והבדיקה היא אוטוטטית. אם טטטטטים בלירות טאנו
נותנים באמת למטרות טאנו קובעים ורוצים בהן וללא למטרות אחרות -
אנו גם כן בודקים.

דובר כאן על הבאת ציוד ומכונות ועל אי-
הטיטוט בהם. חברת-הכנט למדן דברה על "מגן צ'טווד" ואני מודה
טמאתמול עד היום לא היתה לי אפטרות לבדוק זאת. אבל אני יודע כי
בטטפר טפעלים הובא באמת ציוד ומכונות ואין טטטטטים בהם. יטנו ציוד
להקטט העטייה מודרנית מאימל. מכיוון טבילנתיים הוקטן הטוק הפנימי
בהרבה, אפטרויות יצוא כטעט טאיןן קייטות כרגע כי קייטת התחדות
קטה עם צ'כוסלובקיה ופולניה הטוכרות במחירי "דמפינג" טטט - יש בעייה
טה לעטות עם הציוד טהובא טחו".

אשר לסכום הניתן ל"תעטיות אחרות", הרי
הסכום הוא קטן ואינו עומד בטום פרופורציה לצרכי התעטייה והמלאכה.
לפי הערכת הטוטחים היקף היצוד בתעטייה ומלאכה אצלנו מגיע ל-750-800
מיליון ל"י לטנה ולטעיה זה הוקצב בטך הכל סכום של 800 אלף ל"י. אנו
טטטטטים בטכום זה למטרות מיוחדות, ואתן כמה דוגטאות: לטטל, הון
חוזר לענפי טלאכה סטוייטיים הנמצאים במצוקה. טבלי טאנו בתערב ובנחק
כל טפעל ומפעל אנו נותנים סכום סטוייטיים לבנק למלאכה והוא מחלקו בין
המפעלים הטונים. לפני איטור התקציב קבלנו מקדמה טהאוצר בטך 50 אלף ל"י
לחלוקה למפעלי המלאכה. לפני טנה הקצבנו סכום של 150 אלף ל"י לתמיכה
בתעטיות ירוטלים. הטנה העברנו לבנק לתעטייה סכום של 150 אלף ל"י,
לטם עזרה למפעלים הנזקקים לכך באופן מיוחד. זוהי קרן קטנה להצלת מפעלים.

ד.ש.

בשאלתי, מדוע הוקצב סכום כל כך קטן לבנק למלמכה, זהו סכום להתפתות המשלח בהון הסבירות של הבנק. אין לזה יתרון קטן עם סכומים שאנו מעבירים לטתן הלוואות. אין זה מרכיב מתקציבי הפיתוח הקודמים בתן האוצר סכום של 250 אלף ל"י בתור סבירות של הבנק; בנקים אחרים שמתפיים בעוד 50 אלף ל"י ויחד עם הסכום של 100 אלף ל"י עכשיו יגיע ההון ל-400 אלף ל"י. על שנה סובסידיות סכום סטויים, ואני מקוה לאט לאט יגיע הבנק להון סבירות יותר גדול ממסר של הבנק לתעשייה.

אשר לפרופורציה בין ההסקעה העצמית וההלוואה הניתנת, ההלוואה שאנו נותנים היא עד 40% מולי יטנם טקרים מיוחדים, וזה זכרונם אינו מעוניי הרי לפי המלצת לשכת היעוץ הכלכלי נתנו למפעלי סוכר עד 50%.

לפי החלטת הממשלה הקטנו יחידה מרכזית לתכנון המסך, הכולל גם תכנון התעשייה, בשיתוף של לשכת גאס, והדבר ייעשה כך: כל מסרד יכין את תכנית המסרד שלו למסך מספר השנים הבאות. אח"כ הקטנו לפי החלטת ועדת המרים הכלכליים לכל מסרד עוד ועדה בצירוף כמה מסרדים שכנים. לתכנון התעשייה, למשל, תהיה הוועדה מורכבת ממסרד המסרד והתעשייה, מסרד החקלאות, מסרד התחבורה, מסרד האוצר ונציג לשכת היעוץ הכלכלי. לאחר שכל מסרד יכין את תכניתו, תמנים הוועדה את התכנונים של המסרדים האלה. ישנה ועדת תכנון מרכזית, שהיא תתנה את כל עבודת הוועדות.

בשאלתי מדוע אנו נחתמים הלוואות לטקסטיל, הרי בענף זה יש עודף ייצור. מולם, הדבר טענה. במפעלים קטנים של מריגה יש אולי עודף כוח ייצור, אבל כשאנו מדברים על טקסטיל והקצבות מתקציב הפיתוח, יש במסרדנו תכנית ברורה לגבי ענף זה. יש בו מסרד במסדויות כותנה, מסרד רב בתעשיית טקסטיל בשלבים האחרונים של "פיניטינג". זהו ענף חשוב ביותר, ואני מקוה שבעוד שנתיים-שלוש נוכל להגיע ליצוא של 20 מיליון דולר וזה נוכל גם להביא את הטקסטיל הדרוש לצריכה המקומית.

בקשר לקרטלים ומונופולים והעידוד שאנו נותנים להקמת מפעלים חדשים בענפים אלה, הרי כל זמן שאין קיימת חוקה בגד קרטלים, אנו מסתדלים להכניס גורמים חדשים כדי לפגוע במעמד של כמה גופים. תמיד אנכרים לי כי דבר זה לא יעזור, מפני שהחדש יצטרף ליטן, אבל זהו מה שאנו יכולים הינם לעשות.

בעיקר מדובר כאן על טווייה ועל שלב אחרון. ישנה תכנית גדולה ומעניינת של "אתא" על סכום גדול; תכנית מורכבת מאד, סכומה גם ליצוא. עלי לוטר כאן כי מפעל זה, שהוא אחד ממפעלי היסוד בארץ, עדיין לא עובד בצורה רצינית כפי שהיינו רוצים בה. הזכרתי כבר שהחיסוב האחרון של "אתא" על היצוא ב-1953 עלה לו בערך 2,500-2,600 לכל דולר, והוא כיסה את ההפרש על-ידי קבלת מחירים גבוהים יותר בשוק חסנימי, גלמרות שמחיר המצרף הסופי לא עלה במדה רבה, כי שלבי היצוא אצלו הם קצרים מאד, והחרות כדרך הוא קטן. לפי חיטובו של המפעל, אם הוא יגשים את תכניתו הגדולה, הוא יוכל - למרות הסכר הגבוה במפעל הזה בהשוואה למפעלים אחרים מסוג זה באנגליה ובחולנד - להחטך למפעל חשוב מאד למסך המייצר דבר חיוני ורצוי. עם הגדלת התמקח והרציונליזציה שנעסית במסך כל הזמן יכל המפעל למעטח למסר ממסר לא קטן של פועלים. אולם הוא לא יכול לעשות זאת. אבל עם החרבת המפעל הוא יוכל גם לקבל פועלים נוספים וגם לנצל ניצול מלא של הפועלים שהם כיום מיותרים למעטח. החיסוב שלף מקאה כי היצוא ייעטח על בסיס המחירים הקיימים כיום ויגיע לחתי לירות וכמה פרוטות הדולר, ואנו מקווים שתכנית זו תתגשם.

מה שנוגע לדפוס ונייר, הרי הכוונה היא לצורות ייצור מגדל יסנן הדממות מיוחדות לאריות, שלא היו עדיין נהוגות בארץ וזה חשוב מאד לתעשיית יצוא. לפני כמה חדשים הוקם מפעל חדש, שאני מעריכו כאחד המפעלים החשובים לתעשיית היצוא. הוא כבר

מוזיל את האריזה במדח טנסטיית. עושים נסיונות להחמט בזח גם לאריזת תטוזה. בסטרד עושים זאת גם כן. אנשי המרדסנות שלנו מתיחסים לנסיונות אלה בחשקנות גדולה, אבל אנחנו בכל זאת ננסה. האריזה הזאת מקובלת בכל העולם. חומר הגלם הוא ניר קראטט המוכא מחו"ל. יש לנו וכוח עם התעשייה המקומית טדורסת כי ישתמשו בניר קראטט מקומי, אבל זה ייקר את התוצרת. הזכוח עדיין לא נסתים. אם אינני טועה זהו מטעל ראשון שהוקם וטועל כבר מצידוד שהוכא מהסילומים.

חבר-הכנסת לוז העיר בקטר לסטטיסטיקה על התעשייה והתעסוקה. הסטטיסטיקה שלנו כנראה אינה מוטלמת עדיין. אנו מסתלים עושה מאד, בשיתוף עם לשכת הסטטיסטיקה ועזרתו האדיבה של משרד האוצר, לשטר את הסטטיסטיקה על התעשייה, כי זו הקיימת בהחלט מטעה את הצבור. התברר לנו שהחיסובים עד עתה מבוססים על סטטיסטיקה של כ-800 מפעלים שרק מהם לוקחים את המספרים, וזה מטעה מאד. ביחוד בענף המזון ישנו חיסול מספר לא קטן של מפעלים, כגון סוכריות ואטריות, ובאמת אין להצטער על כך.

תעשייה ותעשיית יצוא. אני חזרתי עכשיו מתורכיה - המדינה הקולסת את רוב היצוא התעשייתי שלנו, והיה מאד מעניין להיות במקום ולהוכיח את היצוא שלנו הוא סמקוליטיבי, קוניק-טוראלי, או שהוא יצוא היכול להצדיק את עצמו ולהתפתח. אני חזרתי בדעה מאד מאד אופטימית, משני הכוונים. גם במובן כוסר התחרות של התעשיית שלנו. אנחנו בטנה האחרונה, מיולי עד יולי, עשינו רק לתורכיה יצוא בקרוב ל-12 מיליון דולר. אני השתתפתי בתערוכה באיזמיר. אנו הוטענו עם 115 מפעלים תעשייתיים, ואני עברתי בכל חביתניה של מדינות אחרות. אני אומר לכם, כי אין לנו מה להתבייש. המוצרים שלנו - עשרות מוצרי טקסטיל, חבלים, צמיגים, מלט, זכוכית, עץ לבוד, תנורים, כל מוצרי מתכת, אנטיביוטיקה, צבעים - בכל זה אין לנו מה להתבייש. ישנה שאלה מסוימת של מחיר, אבל גם כאן אני חושב שהממשלה הצטרף, וגם התעשייה לעשות כל מה שבכותה כדי לזכנע את האנשים הגייחתם ליצוא לתורכיה הוא מוטעית מיסודה. השוק התורכי הוא שוק בסוף לעוד זמן רב. אנו נצטרף לחוריד את המחירים, ונוכל לעשות זאת כאשר הממשלה תבטל את ה-די-אדז'ינו שהוטל על יצוא לתורכיה. מתוך נימוק שגם התורכים מוכרים לנו יותר ביוקר. אבל ישנה הסכמה עקרונית, שאם אנו נוריד את המחירים - יעשו זאת גם הם. אם רק נוכל במדינתנו לקנות מספיקם אני חושב שהיצוא שלנו לתורכיה ילך ויגדל. מדינה זו מעוניינת מאד בפיתוח יחסי מסחר עם מדינת ישראל, ומחשיבים שם את הקטר עם המדינה שלנו מחוץ לכל פרופורציה למסטר האוכלוסיה שלנו. הם מרגישים כי יוכלו להיעזר על-ידנו במאמצים לפיתוח הכלכלה התורכית ולהתקרבות למערב. הם מאד מעוניינים לסתח תיירות מסותפת, תיירות הדדית, תיירות מבחוף לישראל. הם מאד מעוניינים בפיתוח מסק כצורה מקובלת עם ישראל, בהקמת חברות משותפות ישראל-תורכיות עם וסם, ואני מקוה שאם נקדיש קצת יותר תשומת לב לאפשרויות של שילוב הכלכלה שלנו עם הכלכלה התורכית, אולי תצמח לנו תועלת לא קטנה מכך גם בנסיחים אחרים.

חבר-הכנסת בדר פיתח תיאוריה טרע מאד כי מסחר ותעשייה נמצאים בכפיפה אחת. אני נומר לו כי אילו היו צריכים חיוס מחדט לבנות מטרדי ממטלה היו צריכים לעשות זאת בדיוק כך. ואם מיטחו רוצה באופן מלאכותי לבנות תיאוריה על ניגוד בין יבואנים לתעשייה, הרי אני רוצה לומר כי היבואנים בכלל אינם יכולים להביא מה שהם רוצים. יש לנו תכנית יבוא, ואיננו נמצאים תחת לחצם של היבואנים, אם הם מעוניינים להביא משהו ולהרוויח בכך. הניגוד היסודי והקסם ביותר הוא דוקא בין התעשיית חסונות, במובן הגנה על תוצרת הארץ. אם תעשייה אחת רוצה להביא חמרי גלם או ציוד מחו"ל, ותעשייה שניה טוענת כי היא יכולה כאן לייצר את הדברים האלה - עלינו לסטר ביניהם. אתן דוגמה: חברת החשמל מביאה עכשיו ציוד מגרמניה בעשרות מיליונים מרקים, וחם בקטו רחיון יבוא ממטרד המסחר והתעשייה. אנשינו ענו בגלילה, חיות ובתוך החזמנה הזאת ישנה חלקים שבהחלט יכולים להיות מיוצרים בארץ. היה בירור די ממושך ואני מוכנעת, שצריך אולי לפגוע בתוצרת הארץ ולאפשר לחברת-החשמל להביא את החידות בסלימותן מגרמניה. הם מביאים ציוד מאד מורכב ומטוב, ומקבלים אחריות עליו. אם אנחנו נתחיל להכניס כאן חלקים שונים ויקרה מסהו -

מבול של תוצרת-חוץ. גם על זה היה דיון נרחב בוועדת החריג הכלכליים. הטילו על ועדה לבדוק את המצב, אם כי לדעתי ישנן חגזח גדולה, ולחביא מסקנות בטני ועדת חסרים הכלכליים על כל חסר זה של חסריות, הכרחות, יבוא על-ידי צוות אניות ועוד. לאחר-מכן גראה מה אפשר לעשות. במסרדי מממשלה נעזית עכסיו בדיקה תמורה מאד, ואני חושב שאם נחארו עדיין צנורות הכרח, חרי זה רק סקרים וחבילות מזון. קיימת גם בעייה קטח מאד של מוסדות צדקה, חמביאית כל מיני מצרכים מוגמרים. אבל זוהי בעייה לחוד, ואני יודע שהממשלה דנה אף עליה.

ברור שחסר בארץ הוא גבוה; החוצאות נסוציאליות הן גבוהות (בתעשיית מתכת למשל מחוזה חסכר שליט החוצאות) התפוקה יותר נמוכה; הובלה וטיטול בנמל - יותר יקר. ברור שקטח היום מאד ילחתרות בסוקי העולם שמעייני כל המדינות מעוניים לכיבוש סוקים. ואם למרות הכל אנו בכמה ענפים... זיה מתקרבים למחירים הקיימים בסוקי העולם - ברור שזה נעשה בעזרת התוספת המקבליח בסוק הפנימי - חרי זה מעודד.

מדוע החלטנו להקציב סכומים גדולים מתקציב הפיתוח לתעשיית החוכר - כי המומחית שלנו באו לידי מסקנה, שבמסך כמה חניח גם ביעול ייצור חלק החוכר, וגם בזה החקלאי יסתפק בקצת פחות, נוכל לביס את מחירי סלק החוכר, ואפשר להגיע לכך. מתוך כך הציעו לנו לעודד ענף זה. אותו דבר בכל התעשיות - אם תעשייה לא תקבל כתוספת את ההפרה בסוק הפנימי וסכר-העבודה יהיה יותר גבוה והתפוקה תהיה יותר נמוכה מאשר בארצות אחרות - יהיה קטח מאד. אני רק מקוה שעה הזמן נוכל להתאים את עצמנו.

דובר הרבה על חרווח המוגזם אצלנו במסחר. אולם למעשה המצב אינו כזה. באחוזים, חרווח של המתווכים הוא הרבה יותר נמוך מהאחוזים שהם מקבלים בארה"ב ובאנגליה. לכן, למרות שהייצור הוא אצלנו יקר וחומר הגלם יקר המחיר הסופי של המצרך לצרכן בחסוואח לארצות אחרות אינו גבוה. באמריקה, למשל, חרווח של המתווך הסיטונאי והקמעונאי הוא הרבה יותר גבוה, כי הם רגילים לרווח גבוה מאד בקמעונות. כך גם באנגליה. באנגליה אין סיטונאי עובד בפחות מ-20%-25%. אני חושב שמצב הגיאוגרפי של מדינתנו הוא גורם חשוב בסטח זה. הדבורים על מתח רווחים מוגזם של סוחרים ובעלי מכולת הוא מוגזם מאד, והיא טוב אם היו עושים טעם מחקר ומגיעים למסקנה. אז ודאי היו הדעות על מתח רווחים גבוה ממתנות. אני יכול לומר זאת גם ללא מחקר.

היו"ר י. גורי: קודם כל ברצוני להעיר, כי חוכוח הוא לא רק על מתח חרווחים, אלא גם על מספר הידים העוסקות בתוונ. על זה יש דעות סונות. אומרים סלחיפך - אטטר היה להגדיל את מתח חרווחים וגם להקטין את המחירים לולא היה טעם עצום כזה של ידים מתווכות.

סח חוברו כמה גורמים יחד, כדי להוריד את כוסר התחרות שלנו בווקי-חוץ ולגורח הסכר והזכויות הסוציאליות יש חלק מסויה בזח. אבל ישנן חלקים גם לגורמים אחרים, והצרה היא שאין לנו מחקרים מספיקים כדי לקבוע באמת מה חלקו של כל גורח בענין זה. אז יכול היה חוכוח להיות פורה ומעמיק.

מק חוזאייב: אני בהחלט מסכים עם היו"ר, הייח עוד הרבה לתקן ולחסוך, גם בסכר-עבודה, גם בני יחול המפעל, גם באדמיניסטרציה ועוד. אחר למספר הרב של המתווכים - קראתי מאמר ב"אקונומיסט" על נושא זה, על מספר החנויות בקמעונות באנגליה ובארצות אירופה. אינני זוכר בדיוק את המספרים אבל היה לירוחח שמספר החנויות בקמעונות לכל נפח הוא עצום ויותר גדול מאשר הסטיסטיקה מראה על יראל.

ח. למדן:

נדמה לי ש"אתא" מסלמת את סכר העבודה הכי גבוה בענף הטקסטיל. בקלוקולציה זולה היא מגיעה בכל זאת למכירה יותר זולה. מר סוזאויב הסביר זאת בכך שהיא קצרה את דרך הביניים. אבל צו נדמה לי שהזכחה הנכונה ביותר, כי צדקתי כשאמרתי שבענין זה הקובע הוא התווך ולא סכר העבודה.

מר סוזאויב:

גם לזה ישנן הטענות, ובכסף זה ישנה התחרות. ואנו כל הזמן מתקדמים וישנם מפעלים אחרים החולכים בעקבות "אתא", למשל "כיתן". עליכם לדעת כי קיימת היום התחרות קשה בין התנועה המרכזית לבין חנויות המכולת, והשנה הזאת נגמרה בהסדר לתנועה הצרכנית, בגלל מת הרווחים הירוד של בעלי חנויות. פירוש הדבר שאותו מת הרווחים האובייקטיבי שניתן לחנות מכולת כיום אינו מספיק לניהול חנות צרכנית אשר מתנהל על אבסיס של פקידים, מזכורת, מנהל ועוד.

סעיף מזון מיועד בעיקר להקמת סילוסים בתחנות קמה, כדי שיוכל לקבל את החיסה בתפזורת בתחנות. אנו מסתתמים בחליטת מהחוצאות להקמת הסילוסים. חלק מסעיף זה מיועד להקמת בתי-קירור בעיר ובכפר.

נשאלתי כמה עובדים יש לנו היום בתעשייה. ובכן, יש לנו ממקד התעשייה מינת 1952. לפני יומם 20 אלף מפעלי תעשייה ומלאכה, אשר העסיקו אז כמאה אלף איש. 275 מפעלים העסיקו מ-10-1 פועלים, 1816 מפעלים העסיקו 56 אלף פועלים ו-18.500 מפעלים העסיקו את החצי השני, נניח 50 אלף פועלים. הממוצע הוא 3 פועלים, כולל בעל המלאכה ונותן העבודה.

נשאלתי כמה צריך להספיק כדי להעסיק פועל אחד בתעשייה. ובכן, זוהי שאלה שאינה ניתנת לתשובה פשוטה. אתן כמה דוגמאות קיצוניות מאד. מפעל הניר בחדרה שהחזיקו בו בערך 2 מיליון דולר במטבע-חוץ מעסיק היום 80 פועלים, ואם יחלקו את הסכום יצא סדרוטה הסקעה של 30 אלף דולר על כל פועל. בספן, כפי שאומרים לי כאן זה מגיע ל-100 אלף דולר לפועל. אם אקח כדוגמה את תעשיית המעלים, החברה הירושלמית, שהעסיקה בימיה 250-300 פועל וההסקעה לא עלתה על 1,000 ל"י בצירוף - הרי יצא סכום של 1500 ל"י. יש טעם מפעל המעבד סערות חזיר וסערות סוסים. במפעל עבדו עד עכשיו 100 פועלים ובמפעל הוסקע בסך-הכל סכום של 150 אלף ל"י. המרחקים בין ביח"ר אחד לשני הם ממש פנטסטיים.

חבר-הכנסת הרצפלד שאל בקשר ל"סמסון". הייתי מאד רוצה להגיע ליום בו נפתח את המפעל. הוא גמור, אבל קיימים קשיים טכניים בהפעלה - במערכת הייבום במיוחד. אומרים שזה גם קצת קטור לחומר המיוחד הנמצא בסביבה. ישנם גם מומחים וחס עובדים על זה. אם נפעיל את המפעל - אפשרויות ייצוא המלט כיום הן כמעט בלתי מוגבלות. תורכיה בלבד מוכנה להזמין 200 אלף טון מלט לשנת 1955, במחיר 23 דולר ציף. זהו אובייקט ל-4,5 מיליון דולר, והעיכוב אצלנו הוא רק זה, שאיננו יודעים אם אנו יכולים להתחייב לכמות כזאת, כי איננו יודעים מה עם "סמסון". יש החוששים כי תורכיה תקנה מאתנו מלט רק עוד זמן קצר בלבד, אולם למעשה המצב הוא כך: ישנה בתורכיה תכנית להקמת 21 מפעלי מלט. ממספר זה מדברים במציאות על 7-8 מפעלים. הם גם רוצים להקים מפעל אחד בשיתוף אתנו. יש לנו מתחרה כלכלי הפוליטי קשה מאד, וזו מצרים, אבל אני מקוה שנתגבר על זה. תורכיה היא-ארץ הנמצאת בדרך לאינטרנציונליות, הצרכים במלט הם עצומים, הם חולכים וגדלים והחששות כי היצוא שלנו להם ייגמר בעוד שנה או שנתיים הם אבסורדיים, אם רק נוכל לייצר מספיק ולמכור במחיר המשתווה עם המחיר בשוקי העולם.

אשר לחמאה, לא נתנו רשימות יבוא. ישנה חמאה דנית שחובאה על-ידי הסקרים. לחברות אלו ניתן בזמנו רשיון כללי ליבוא מזון, אולם לפני 3 חדשים שנינו זאת וכרגע הם מקבלים רשימות יבוא על כל מצרך. אולם נסארה עוד קצת חמאה מהתקופה ה"ליברלית".

ר.ח.

מר ארנון:

בקשר למח' זנאמר כאן על הסטטיסטיקה אני חייב לומר שבכל סטטיסטיקה הנותנת צריך לקחת את חולשותיה גם כן ואין להיגע מזה. ישנם איוס בארץ מספר אינדקסים הנותנים אטטרות למדור את ערך הייצור התעשייתי ובכולם יש חולשות. גם באינדקסים שאנחנו נתנו יונן חולשות, ואנו נתנו אהם כדי להראות שאין כל אטטרות של תשובה מדוייקת ומדעית. אי אטטר. גם לתקן את הדבר. האינדקס על המחירי הסטטונאריס הוא אינדקס טוב הרבה יותר אבל הוא מבוסס על שנת 1936, והסטטיסטיקה הזאת נותנת תשובה רק על חלק קטן של התעשייה הקיימת היום. מטקד התעשייה משנת 1952 נותן רק את המטטריס שהיו אז ואינו כולל את ההתפתחות החלה מאז. אנו יכולים רק להצליח לתת פרטים על הכוון הכללי.

מר סוזאניב:

אז חואלים, האם גדל הייצור כמטך הסנים או לא גדל, חרי עז הארטיס הידועים לי, וכלי הסטטיסטיקה המדוייקת אני מרחח לעצמי לומר שהייצור בארץ בהחלט גדל, ובמידה לא קטנה, ביחוד אז אני לוקח בחשבון את הגידול העצום של אימות בחמטל לתעשייה.

חיו"ר י. גורי:

טיימנו את הדיון בתקציב הפיתוח ואנו עוברים להצבעות. נתחיל בהוצאות. ובר-הכנסת מינץ הגיש לנו את הסתיגויותיה של סיעת סוצלי אגודת-ישראל והוא גם נימק אותן.

י. בדר:

לפני שאנו עוברים להצבעות, ברצוני להאול את מר ארנון כמה נסאר מן הסנה שעברה. כמה כבר הוצא והאם יש בכוונת האוצר להוציא עוד מסהון?

מר ארנון:

בדרך כלל יהיה איטור על כל ההוצאות. באופן טרינציפיוני יונן איטור על כל הסעיפים שיש אטטרות פיסית לבצע אותם, ביחוד בתעשייה, חמטל, מחצבים, הקלאות, היכון.

מר בז'רנו:

חמענו כי המטטלה עומדת לחסקיע סכום של 15 מיליון ל"י בנטיעת סרדסיס. איננו מוצא את הסעיף המתאים בתקציב, להוצאה זו.

מר ארנון:

אינני יכול לענות, כי לא ידוע לי דבר על כך, על החלטת מצד המטטלה לחסקיע סכום של 15 מיליון דולר בנטיעת סרדסי.

(חמטך היטיבה - רטמח טח)

אולי מוכן יו"ר הוועדה לדאוג לקבלת תשובה על שאלה זו?

ש. בז'ראנו:

היו"ר י. גורי: יש כאן רק סעיף הלואות להרחבת משק המטעים. שר האוצר דיבר על נושא זה באחת הישיבות בוועדת הכספים, אך אם אין זה משחק בתקציב, פרוש הדבר שאין זו תכנית במסגרת שנת הכספים 1954/55.

ש. בז'ראנו:

אני מבקש באורים בענין זה, כי הממשלה החליטה להשקיע 15 מליון לירות בשנת כספים זו, ואילו בתקציב אין זה משחק. איני יכול לתאר לעצמי שיש מקור אחר להשקעות ממסלחות מאשר תקציב הפיתוח. אין אני מציע לעכב את הדיון או את ההצבעה, אך אני מבקש באורים.

היו"ר י. גורי:

ארשום זאת כשאיילתא לשר האוצר.

י. בדר:

טרם קבלנו באורים על סעיף הלואות לחברות צבוריות.

היו"ר י. גורי:

על פרקים אחדים נוכל לקבל באורים רק בישיבה הבאה, אך על שאר הפרקים אפשר כבר לגשת להצבעות. אנו נבקש את משרד האוצר להמציא לנו באורים גם על פרק ההלואות לחברות צבוריות.

לגבי סעיף ההתיישבות החדשה, מציעה סיעת מק"י 17,300,000 לירות במקום 13,800,000 לירות לפי הצעת הממשלה.

י. בדר:

אני רוצה להציע באופן כללי שליד כל סכום יסומן אם זו הקצבה ולמי היא ניתנת, או אם זו הלואה - למי היא ניתנת, ובאלו תנאים. לגבי סעיפים אחדים של התקציב צוינו נתונים אלה, אך לא לגבי כולם.

ד"ר ארנון:

תשובת שר האוצר על שאלתו של חבר הכנסת בז'ראנו היא שאין החלטה של הממשלה בקשר לנטיעת פרדסים. יש רק 2,5 מליון לירות הלואות, ו-1,000,000 לירות בסביל ההתיישבות החדשה.

י. בר יהודה:

בסעיף "עליות חדשות של 760 יחידות - 2,990,000 ל"א אני מציע למחוק מליון לירות, כלומר הסכום המיועד לחוות החקלאיות (פרט לחוות "הזרע"), המסונות את דרך ההתיישבות על ידי החלשת ההתיישבות העובדת. מסכום זה אני מציע להוסיף 600,000 לירות לתוספת 200 יחידות בעליות החדשות, לפי 3000 לירות ליחידה. את הסכום הנותר מאותו מליון לירות אציע להוסיף בפרק הערבה. אם תתקבל הצעתי לפרק זה, יגדל מספר היחידות בעליות החדשות מ-760 ל-960.

נוסף לזאת אני רוצה להציע הצעה לסעיף "הרחבות ביישובים קיימים". זהו הסעיף היחיד בו אוכל להציע שיובאו בחשבון גם בנינים נוספים כדי ליבל את האנשים המגיעים מן העיר לכפר. אנשים אלה זקוקים גם לאיזו תוספת פרט לבית, גם אם הם באים לקבוץ ולא רק אם הם הולכים למושב. המדובר אינו על אנשים שאולי יבואו, אלא על אלה שכבר באו. אני מציע לתת אותה הקצבה, לפי השיעור הנמוך ביותר המקובל במושב.

אני מציע להוסיף עוד 300,000 לירות לסעיף "הון חוזר ליישובי עולים לעבוד שטחי שלחק", עבור קבוצים צעירים שעלו לא מכבר על הקרקע.

למה מכוון סעיף "פעולות הרחבה מיוחדות"?

י. בדר:

אני מציע שפק זה ייקרא "הלואות למתיישבים", במקום "הלואות לסוכנות היהודית". כן אני מציע לאחד את הטעיפים 201 ו-202 לטעיף אחד שיקרא "עליות חדשות והרחבת ישובים קיימים ב-1150 יחידות, לפי סכום שווה לכל יחידה - 4,010,000 לירות.

ש. סורוקר:

בקשר לטעיף "פעולות הרחבה מיוחדות" אני רוצה להטגיר שהכוונה למפעלים שונים שהוחל בהם משבים קודמות ויש צורך להשלימם, כגון: מפעלי עזר משותפים לעליות החדשות, שרותים צבוריים שונים, מפעלי נקוז ספציפיים ומפעלים ספציפיים אחרים שאינם משותפים לכלל העליות החדשות, אלא לישובים מסוימים.

ז. שפר:

בטעיף 204 אני מציע לכתוב במקום המלים "לישובי עולים" - "להתיישבות החדשה".

י. בדר:

האם נעשתה בדיקה אם כל ההלואות שניתנו לסוכנות היהודית נוצלו על ידה למטרות

ססומנר?

ד"ר ארנון:

כן, נעשתה בדיקה כזאת.

היו"ר י. גורי:

אני מעמיד להבצעה את הצעתו של י. בר יהודה לטעיף 201, המתבטאה בהגדלת מספר היחידות ל-960, חוץ העמדת הסכום על 2,590,000 לירות.

ה צ ב ע ה

הצעת י. בר יהודה לטעיף 201 - נדחתה

היו"ר י. גורי:

י. בדר מציע לאחד את הטעיפים 201 ו-202, חוץ חלוקת הסכום באופן שווה לכל יחידה ויחידה

ה צ ב ע ה

הצעת י. בדר לטעיפים 201 ו-202 - נדחתה

היו"ר י. גורי:

י. בר יהודה מציע להוסיף לטעיף 202 4,500,000 לירות עבור 3000 יחידות של התנועה "מן העיר אל הכפר", לפי 1500 לירות ליחידה.

ה צ ב ע ה

הצעת י. בר יהודה לטעיף 202 - נדחתה

היו"ר י. גורי:

לטעיף 204 מציעים י. בר יהודה וז. שפר לכתוב "להתיישבות החדשה" במקום "לישובי עולים".

ה צ ב ע ה

הצעת י. בר יהודה וז. שפר לטעיף 204 - נ ת ק ב ל ה

היו"ר י. גורי:

י. בדר מציע לקרוא פרק זה "הלואות למתיישבים" להרחבת ההתיישבות החדשה".

ה צ ב ע ה

הצעת י. בדר לפרק 401.01 - נדחתה

היו"ר י. גורי:

סיעת מק"י מציעה: א) להעמיד את סעיף 201 על 3,000,000 לירות.

הצעת מק"י לסעיף 201 - נדחתה.

ב) להעמיד את סעיף 202 על 1,170,000 ל"י

הצעת מק"י לסעיף 202 - נדחתה

ג) להעמיד את סעיף 203 על 660,000 ל"י

הצעת מק"י לסעיף 203 - נדחתה

ד) להעמיד את סעיף 204 על 1,900,000 ל"י

הצעת מק"י לסעיף 204 - נדחתה.

סעיף 401.01 "הלואות לסוכנות היהודית להרחבת ההתיישבות החדשה - 5,750,000 לירות" - נתקבל.

401.02 - קרן להקמת מתקני בטחון בבניני משק.

ש. סורוקר:

סכום זה מיועד לקרן שתפעל יחד עם הסוכנות היהודית דרך בנק ישראל לחקלאות, וחתך הלואות למשקים לטפוח מצב הבטחון, על ידי הכנסת אמצעי בטחון שהומצא במיוחד עבור הרפתות.

י. בדר:

לקרן אין משמעות משפטית. יש להחליף זאת במונח בעל משמעות משפטית.

י. בר יהודה:

אני חושב שיש הכרח להביא לכל ישוב ספר לפחות מקלט אחד, ובניית מקלט עולה 10,000 ל"י מינימום. אני מציע להוסיף 500,000 לירות לבניית 50 מקלטים ב-50 נקודות ספר.

ש. סורוקר:

קיימת ועדה מיוחדת הבודקת את כל סדרי הבטחון בהתיישבות ובנייני הספר. בתקציב הסוכנות אפשר למצוא סכומים למתקני בטחון שונים, בשיעור 60 מליון לירות. ועדה זו היא בעלת הסמכות לקבוע את העדיפויות של מתקני הבטחון בהתיישבות החדשה.

א. הרצפלד:

מחלקת ההתיישבות הזמינה על חשבון תקציבה 30 מקלטים עבור ישובי ספר. אני מציע שבקשר לענין הפציפי זה נקיים עוד פעם ברור עם משרד הבטחון, בלי קשר עם תקציב זה, שכבר אי אפשר לשנות בו מאומה.

ש. בז'רנו:

אם כולנו בדעה שסעיף זה חיוני, והמדובר הוא על חצי מליון לירות, אפשר לשקול מאיזה סעיף להוריד סכום זה. אני חושב שאם יופחו חצי מליון מאותם עשרה מליון המיועדים לשכון העירוני, לא יקרה כל אסון.

היו"ר י. גורי:

אבקש את בא כח הממשלה לקבל לחשומת לבו שועדת הכספים כולה רוצה למצוא פתרון לענין זה, ואינה רואה לכך דרך אחרת אלא על ידי צמצום סעיפים אחרים. אנו מבקשים את בא-כח האוצר להביא לנו הצעה בענין זה עד מחר בבוקר.

ד"ר ארנון: זה בלתי אפשרי מבחינה מעשית, כי הצעה זו עובדה על ידי הממשלה, והממשלה לא תחכנס אלא לכל המוקדם מחר בבוקר.

ז. שפר: אני מציע לבקש את יושב-ראש הוועדה להביא מחר הצעה מאלו טעיפיה להפחית אותו חצי מליון לירות הדרוש להקמת מקלטים. היו"ר יתייעץ לשם כך אם מי שימצא לנכון, וועדת הכספים תקבל על עצמה את האחריות לשנוי זה.

היו"ר י. גורי: אם הממשלה לא תגיט הצעה, תהיה הוועדה חפשיה או להסתלק מהצעתה או לעשות את השנויים על דעת עצמה לפי דאות עיניה.

ק. לוז: אני חושב כי אפשר להפחית חצי מליון לירות מהכנסות מלווה החובה, כי בשעה שהמלווה נקבע בסכום של 12,5 מליון לירות, כלולים בתקציב רק 12 מליון לירות להכנסות ממקור זה. את הוצאות המלווה, שחצי מליון זה צריך היה לכסות, נכסה או מן הרזרבה או מדמי המחזור.

מ. קלמר: אני מציע לא להפחית טעיף מס יים, אלא להוריד אחוז מסוייה מכל הטעיפיה.

ח. למדן: מאחר ששמענו שהסוכנות תקציב לענין זה 300,000 לירות, אני מציעה שהיו"ר יבוא בדברים עם שר האוצר שיעביר למטרה זו עוד 200,000 לירות מתוך הרזרבה.

היו"ר י. גורי: אנו נשוב מחר לענין זה, ונקבל החלטה.

הלוואות להרחבת ושפור השכון בהו ייבות החדשה - 8,000,000 לירות

י. בר יהודה: לסעיף 202 אני מציע להוסיף 400,000 לירות, להקמת שרותים סניטריים מרכזיים בקבוצים. ההקצבה שבסעיף 204 אינה עונה על כך, כי שם מביאים בחשבון הקמת יחידות לפי 1600 לירות ליחידה ותו לא.

י. בדרן: לגבי כל הטעיף אני מבקש לכתוב בפרוט למי ניתנות הלוואות אלו, כפי שהצעתי לכתוב בסעיף ההלוואות לסוכנות היהודית. אני חושב שכאן אפשר היה להגדיר זאת "משכנתאות למחיישבים", באשר המדובר הוא על שכון. כן אני מציע להשוות את האחוזים בסעיפים השונים, ולבצע לגבי כל סוג 40%. לגבי סעיף 201 אני מבקש לפרט לאלו מוסדות צבור הכוונה, לא רק בדברי ההסבר אלא בגוף התקציב.

א. הרצפלד: בסעיף 202 המדובר על הכנסת שפורים בבתיים שנבנו כבר, אך ללא שרותים סניטריים. בקבוצים הצעירים הוסדר הדבר מתקציב הסוכנות. ההבדל הוא בכך שאם ההלוואה מתקבלת באמצעות הסוכנות יש לפרעה תוך 25, 30 ולפעמים אפילו 35 שנה, ואילו אם היא מתקבלת מן התקציב חל פרעונה תוך 14 שנה, ואולי נוכל להגיע עכשיו להסכם עם האוצר שיאריך זאת ל-20 שנה.

ק. לוז: לגבי הבניה בקבוצים צריך היה לציין את מספר החדרים ולא את מספר היחידות. ישנם חדרים למבוגרים וישנם בתי יידיים. יחידת דיון בקבוץ אינה זהה עם יחידת דיון במושבים. אין זאת אומרת שהסכום הניתן לקבוצים להקמת יחידה הוא מספיק, אך זוהי בעיה אחת.

ד"ר אבנור:
לא צויין בתקציב מיהו מקבל ההלוואה,
כי בסעיפי המשנה השונים ישנן כתובות
שונות, כגון הסוכנות, אגף השכון, קבלנים שונים וכו'.

ש. טורוקר:
בשנתיים האחרונות נבנה כל תקציב הפיתוח
באופן ענייני, לפי תכניות ולא לפי מבצעים.
המבצע מסומן רק במקרים יוצאים מן הכלל, כאשר ישנו גוף אחד מאורגן
המספל בעניין כולו. בדרך כלל נקבעים המבצעים מאוחר יותר, כתוצאה
ממכרזים, לפי תהליך הבצוע של המשרד.

ק. לוז:
סידור ההלוואות לגבי מושבים הוא ברור,
אך לגבי קצוצים נקבע שהפרעון מוגבל ב-14
שנה. לא יחכן שמשקים צעירים יוכלו לסלק חוב כזה חוץ 14 שנה.
נאמר בפרוש על ידי מנהל משרד האוצר שתימצא דרך לסידור של 25 שנה.

י. בר יהודה:
על פרק זה אני מבקש להצביע בישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.30